

Številka: 191.

## Francoska misija v Beogradu.

LDU Beograd, 24. avgusta. Ko je francoska misija položila na grob Nj. Veličanstva kralja Petra venec predsednika francoske republike Milleranda in francoske vlade in ko se je ob tej priliki poklonila smrtnim ostankom prvega Karadžordže, je ministrski predsednik sprejel v avdijenci maršala Francheta d'Espereya v spremstvu admirala Vendrya in francoskega poslanika Simonsa. Maršal Franchet d'Esperey je izročil ministrskemu predsedniku lastnoročno pismo predsednika francoske republike Milleranda, ki je naslovljeno na Nj. Veličanstvo kralja Aleksandra I. To pismo se glasi: Predsednik francoske republike Millerand Njegoveinu Veličanstvu kralju Aleksandru I. Predragi in veliki prijatelj! Usojam si izreči Vašemu Veličanstvu globoko bol, ki jo je povročila vest o smrti preljubega Vasega očeta, Nj. Veličanstva kralja Petra I. V želji, da Vam dam nov dokaz naših čustev, sem poveril osebnega odposlanca, da Vam donese izraze našega sočaljja. Poveril sem to nalogo maršalu Franchetu d'Espereyu, članu vrhovnega vojnega sveta, nosilcu velikega križa narodne častne legije itd. Posebno ga pooblašam, da nas zastopa pri izkazovanju časti posmrtnim ostankom vzvišenega Vasega očeta in da sporoči Vašemu Veličanstvu naše iskrene želje, da se nadaljujejo odnošaji med Francosko republiko in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Poveril sem, da bo izpolnil to misijo v naše obojestransko zadovoljstvo. V tem poverjenju Vas prosim, da ga sprejmete dobrotljivo in zaslusite z blagonaklonjenostjo, posebno pa, ko Vam bo zatrijeval naše visoko spoštovanje in trajno prijateljstvo. — Podpisana: Millerand in Briand. — Ko je maršal Franchet d'Esperey izročil to pismo ministrskemu predsedniku Pasiću, je govoril nastopno: Gospod predsednik, čast mi je, izročiti Vam lastnoročno pismo predsednika francoske republike na Njegovo Veličanstvo kralja Aleksandra I. S to svojo gesto

je g. Millerand želel dati velike-  
mu Vašemu narodu jasen dokaz sim-  
patij v trenutku pretežke izgube, ki  
ste jo pravkar pretrpeli. Mnogo sreč-  
nejši kakor toliko pred njim je odšel  
kralj Peter s tega sveta izvršivši svoje  
življenje. Ko se je on rodil, je Beograd  
še odmeval od korakov tujih vojnika-  
v ob njegovi smrti pa je njegov naro-  
dsvoboden in ujedinjen po tolikih letih  
muk, da zavzame mesto, ki mu je na-  
menjeno v velikem svetu. Umrl je v  
zavesti, da je zapustil sina, ki je pode-  
doval vse njegove vrline, ki je sposo-  
ben, da dokonča njegovo delo. Prosim  
Vas, gospod predsednik, bodite pred Nj.  
Velicanstvom kraljem Srbov, Hrvatov  
in Slovencev tolmač čustev vse Fran-  
cije, izkazujoč mu, kolika je bol, ki jo  
čutimo v tej smrti kralja Petra in ko-  
liko je nada, ki jo polagamo v kralja  
Aleksandra. — Ministriški predsednik  
se je govorniku z nekoliko besedami  
zahvalil in ga uveril o neomajnih ču-  
stvih zavezniške zvestobe in vdanosti,  
ki jih goji kralj Srbov, Hrvatov in Slo-  
vencev napram Franciji. Potem je  
maršal Franchet d'Esperey odšel na  
dvor v spremstvu častniškega konjen-  
škega eskadrona, da izreče Nj. Viso-  
častivu princu Gjorgju kot zastopniku  
kraljeve rodbine sožalje francoske re-  
publike in francoske vlade. G. maršal  
odpotojuje v Kragujevac, kjer bo posetil  
glavna bojišča svetovne vojne v Suma-  
diji in vojaški zavod v Kragujevcu.  
Potem bo še posetil naše velike zgodo-  
vinske samostane ter se vrnil v Fran-  
cijo. Danes popoldne so se v francoskem  
poslaništvu na čast maršalu priredil  
obed, katerega so se udeležili razen  
maršala in admiralata prvi adjutant  
Hadžić, vojni minister Zečević, mini-  
ster za notranje posle Pribičević, beo-  
grajski župan Dmitrović ter nekateri  
bivši častniki in uradniki ministristva  
za zunanje posle. Pri tej priliki se je  
ministru Pribičeviću izročil red ko-  
manderskega križa častne legije, s ka-  
terim ga je odlikoval predsednik fran-  
coske republike.

dušo prešlih stoletij, v kateri je narod spoznal čudovito lepo in natančno sliko svoje slavne prošlosti. Toda Jirásek se nikakor ni omejil na Prago in njeno kameno dušo. Velika večina njegovih del zajema češko deželo, njene pokrajine in njen narod. Z mojstrsko roko je vedel naslikati davne dogodke in podati fine, nepozabno svetle poteze, notranjosti današnjega človeka. Tipi, ki jih podaja tako v svojih zgodovinskih romanih kakor v delih, ki slikajo sedanjost, so tako živoč generacijo, so tako izvirni, naravni in resnični, da ga je v tem oziru prekosil le redkokateri pisatelj velikih svetovnih narodov. Jirásek se je s svojo umetniško intuicijo potopil v morje narodnega življenja in skušal izslediti na dnu prošle in sedanje vrednote. Najdene bisere je nanizal v svojih delih tako spretno in resnično, da zbirka Jiráskovih spisov predstavlja sintezo češkega duha, kvintesenco vsega, kar je češki narod kot individualni organizem med drugimi historičnimi narodnimi organizmi občutil in preživel. Ni tujak mesto, da bi se naštevala njegova dela, ki bi že po svojih naslovih zavzela precejšen del našega prostora. Omenjamo samo najbolj znane: »Povesti z gore«, »Starosvetske slike«, »Veke«, »Očetje«, »Psoglavci«, »Temno«, »Bratstvo«, »Jan Žižka«, »Gero« itd. Par Jiráskovih del imamo preloženih v slovenščino, med njimi »Psoglavci« in »Filozofsko zgodbo«. Čitatelj, ki je bral ta dela, je spoznal vso očarujočo silo Jiráskovega peresa: tako živo, resnično in vendar vzvišeno ve pripovedovati redkokateri pisatelj in malo bi bilo slikarjev, ki bi nam podali take tipe, kakor jih sprejme naš um pri čitanju Jiráskovih romanov. Vsekakor pa bo tudi pri nas treba, da širje občinstvo še-le spozna Jiráška kot pisatelja. To je naloga prihodnjih let.

Pisatelj, ki je vse svoje bogato blagoslovljeno življenje odgonetal skrivnosti češkega človeka in učil narod ceniti zgodovinske tradicije, ceniti kontinuiteto med sedanjostjo in davno prošlostjo; pisatelj, ki je v tipih »Psohlavcov«, Jana Žižka, emigranta Peška, Blažejša Chotérinskega in drugih izrazil skupno boleost in hrepenenje tedanje in sedanje dobe, je moral že v naprej slutiti nujnost razvojnih dogodkov in priti do nezmotljivega sklepa: Ali imajo prav Hus, češki bratje, Žižka in drugi, ki so verovali v zmago duševnosti, pravice in resnice, tedaj tudi v zmago češke ideje, ki ne more biti nič drugega kakor to — ali pa ima prav surovi nasilnež, ki nas vlada z Dunaja in z Rimu, tiran z Bele gore in lastnik naših okovov? Ker vemo, da se ves narod nahaja v težki borbi za pravo in resnico, moramo verjeti, da bo zmagala češka ideja kot postulat vsečlovečanske morale. — Ne čudimo se tedaj, da je sivolasi pisatelj Jirásek, ko se je razbesnela svetovna vojna, ohranil v svoji notranjosti mir velikega filozofa in umetnika, ki z duševnim okom promatra bodočnost in pozna vse skrite niti razvoja. Jirásek — a ž njim tudi ogromen del čečkoslovaškega naroda — je razumel pomen te vojne in je radi tega postal največji, in najstarejši legijonar med svojim trpečim narodom. Ko so na Dunaju uvideli, da je Stürghov absolutizem omajal temelje države in da se na zahodu kopičijo vedno temnejši oblaki, so sklicali avstrijski parlament. Še pred sklicanjem je zbral mojster Jirásek najodličnejše češke pisatelje in so skupno izdali apel na češke politike. Že ta apel ima v sebi duh legionarjev, ki so na bojiščih krvaveli za svobodo Husove domovine. Ta apel je vzpodbudil tudi jugoslovenske politike in odslej se je strnila češka in jugoslovanska fronta na znotraj, kakor je že bila strnjena na zunanaj. Pisatelj Jirásek je kot

## Inozemstvo in Kralj-Osvoboditelj.

LDU Beograd, 23. avgusta. Iz prestolnic vseh evropskih držav prihajajo poročila, da so se tam vršili žalni obredi za pokojnim kraljem Petrom. Spominjskim proslavam so prisostvovali zastopniki tamošnjih vlad, nadalje osebje naših poslatništiev, diplomatski zbori ter naše in zlasti ruske kolonije.

LDU Beograd, 23. avg. Ministarski  
predsednik Pašić je tekom včerašnjega

in današnjega dne sprejel vse inozemske misije, ki so prisostvovale pogrebu Nj. Veličanstva kralja in so mu v imenu svojih vlad izrazile sožalje. Češkoslovaška delegacija je posetila tudi zbornico. Odposlanstva iz Jugoslavije, ki so zelo mnogobrojno zastopana, so posetila razna ministrstva, zlasti ministrskega predsednika Pašića in ministra za notranje stvari Pribičevića.

## Pogajanja med demokrati in radikalci.

LDU Beograd, 24. avgusta. Pogajanja med demokrati in radikalcji so začasno končana ter se bodo nadaljevala jeseni. Dosedaj je dosežen sporazum v vseh vprašanjih, ki so v zvezi z delom vlade in parlamenta. O teku pogajanj sta bila obveščena oba kluba, ki sta vzela poročilo na znanje.

### Princ Gjorgje na Rivijeri.

LDU Beograd, 24. avgusta. Nj. Visočanstvo kneginja Jelena in kneza Arzen in Pavle so odpotovali v Pariz k Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru I. Princ Gjorgije bo tudi te dni odpotoval v Pariz in bo prebil zimo po vsej priliki na francoski Rivieri.

### Delovanje odsekov.

LDU Beograd, 24. avg. Na podlagi sporazuma med predsednikom skupštine, predsednikom zakonodajnega odbora in predsedniki posameznih njegovih sekcij se je sklopljeno, da bodo sekcije začele delovati dne 15. septembra, ple-

num zakonodajnega odbora pa se bo sestajal dne 20. septembra. Sredi meseca septembra bosta začela delovati finančni odsek in odsek za določitev novega poslovnika narodne skupščine.

**Skrbi s Karlom Habsburgom.**

LDU Bern, 24. avgusta. (Švic. brz. ag.) K vprašanju prebivanja bivšega kralja Karla, ki stopi koncem avgusta v novo fazo, ker se je v tem času name-  
ravaj odpeljati iz Švice, javljajo listi, da še ni nobene odločitve glede prese-  
litve na Špansko. Španija pač ni od-  
klonila prošnje angleške, francoske in  
italijanske vlade, dovoliti Karlu azil  
na Španskem, vendar pa je stavila po-  
goje, glede katerih s kraljem ni dose-  
gla še nobenega sporazuma. Španska  
vlada zahteva, da se 60 oseb broječa  
okolica bivšega kralja zniža na polovi-  
co, imeti hoče dalje tudi vpliv na izbe-  
ro oseb, ki se smejo pripustiti. Napo-  
slen želi, da se popolnoma pojasni fi-  
nančni položaj razkralja, preden se  
preseli. Zvezi svet bo glede bivanja  
razkralja sklepal najbrže v petek.



umetnik in zgodovinar neumorno bdel nad naglim razvojem dogodkov, in kakor zdravnik, ki stoji ob postelji umirajočega, sporoča narodu faze neizprosnega umiranja habsburške države. Velikašen je bil prizor v praški mestni hiši, kjer so se dne 13. aprila 1918. zbrali zastopniki vseh čeških pokrajin in kjer je pisatelj Jirásek kot reprezentant češke kulture zaprisegel ves narod k zvestobi do Svobodne domovine, ki se je že kazala na obzorju. Takrat je dejal s pesnikom: »Ne bojte se sovraga, ne gledajte na število, vsakdo naj išče in se drži svoje vrste.« Nedorog po tem je Jirásek pozdravil prvega predsednika češkoslovaške republike — velikega Masaryka. Ali je kdo občutil večje zadoščenje in čistejšo radost, kakor si volasi avtor »Bratstva« in »Jana Žižke« — mistr Alois Jirásek...?

Slika, ki smo jo podali o jubileju, je površna in nepopolna. Prigodnica, spisana za trenutek. Mi, ki ne vemo slaviti narodnih praznikov, kadar naši kulturni delavci prestopajo poslednje brazde življenja; hmo komaj občutili dihljaj tiste intimnosti, ki veže češki narod z njegovim Jiráskom. Pridružujoč se Jiráskovemu slavlju, se zavedamo velikih nalog, ki nas že čakajo na njivi domače kulture. Želimo, da bi — kakor v dobi našega narodnega preporoda — zavel večkrat veter od naših severnih bratov in nam zasejal semena, ki so tam že razvila svoj plod. Vsaka podobna prilika pa nas utrjuje v prepričanju, da Slovanstvo, katerega embrij sta šele češkoslovaška in jugoslovanska svoboda, ni prazen fantom ali pesniška sanja, kakor je bilo še nedavno. Mi imamo več skupnosti. Kakor jo predstavljajo naši politiki in vojniki. Tej duševni zajednici, tej slovanski skupnosti posvetimo jubilej velikega Čeha Jiráska.

At žije mistr Alois Jirásek!

## Resnica o Črnigori.

Italijanski časnikar Luciano Magrini je priobčil v »Secolu« dopis iz Podgorice, ki je objektivna slika črnogorskih razmer in sijajna zasušnica vsem laškim kričalcem o še nerešenosti črnogorskega vprašanja. Magrini slika položaj v Črnigori nekako takole: »Srbi, ki so v začetku nastopili proti pristašen Nikole z ostrimi uredbami, so v zadnjem času izvajali koncilijantno politiko. V zaporih ni nobenega političnega kaznjence in celo Črnogorci, ki so bili včlanjeni pri vojaški organizaciji v Cresti, so se vrnili v domovino, ne da bi bili od koga nadlegovani. Črnogorsko vprašanje sploh ne obstoja več. Ne more se sicer reči, da bi imeli Črnogorci silno ljubezen do nove dinastije, toda smrt kralja Nikole je ubila poslednje nade neštevilnih pristašev Petrovića. Pri laških volitvah, ki so bile za življenje kralja Nikite, je bilo izvoljenih 6 »rdečih« (komunistov in republikancev) in štirje »beli« (srbofilni). Izvoljen pa ni bil niti eden »zelenih« (pristašev kralja Nikite). Tako komunistični, ko tudi republikanski glasovi so pomenili sovražnost do stare dinastije in simpatijo za

zvezo z republikansko Srbijo. Voditelj republikancev v Podgorici dr. Pavičević je v razgovoru z Magrinijem dejal, da silno zameri laškim republikancem, ker so se zavzemali za kralja Nikito. Inteligentni sloji Črnogore so po zahtevu Magrinija absolutno za zvezo Črnogore s Srbijo. Srbija ima v Črnigori 12.000 vojakov radi Albanije, toda ta vojska ne vzbuja v nobenem oziru značaja okupacije. Vsi prefekti, vsi funkcionarji, vsi uradniki so Črnogorci. Mnogi eks-uradniki so ostali na svojih mestih in napredujejo sedaj bolj redno ko pod Nikito. Črnogorski oficirji so vstopili v srbsko vojsko v istih činih in pod istimi pogoji, kakor so jih imeli v črnogorski vojski. Finančno pomeni združitev za Črnogoro veliko pridobitev. V dveh letih in pol je plačala Črnogora v davkih 5 milijonov, iz Beograda pa je prejela za javna dela, plače, podpore in pokojnine 93 in pol milijonov. Solstvo je napravilo velikanski korak naprej. Pred vojno sta bili dve gimnaziji in eno učiteljsko, danes je 8 gimnazij in 3 učiteljske. Velikanskega napredka ljudskega šolstva niti ne omenjamo. Čez 700 črnogorskih dijakov obiskuje visoke šole v Jugoslaviji in od teh prejema okoli 500 državne stipendije. — Toda kar zaleže največ, je dejstvo, da pomeni ujedinjenje Črnogore s Srbijo rešitev velike gospodarske krize. V malo obdelani in plodni zemlji, kakor je Črnogora, se je moralo silno naraščajoče prebivalstvo seliti v druge dežele. Ti soči Črnogorcev so morali vsako leto oditi v Avstrijo, Turčijo in Ameriko. Vojna, avstrijska okupacija in rekvizicije — so razmere še poslabšale. Računa se, da je čez 10.000 Črnogorcev umrlo vsled pomanjkanja in jetike.

Danes pa naseljujejo Srbi vsled propagandne misli nacionalnega ujedinjenja Črnogorce po bogatih dolinah Stare Srbije in Sandžaka in jim nudijo zelo velike ugodnosti. Samo v Podgorškem okraju, najbolj bogatem okraju Črnogore je prijavljenih 150 rodbin za kolonizacijo. Zato, pravi Magrini, je ujedinjenje Črnogore s Srbijo ne samo sentimentalno vprašanje, temveč gospodarska nujnost. Beležimo z zadoščenjem glas poštenega italijanskega časnikarja in upamo, da bodo laški prenapeteži upoštevali dejstva, ki jih navaja Magrini.

## Notranja in zunanja politika.

\* Minister dr. Beneš o nalogi nasledstvenih držav. Znano je, da zunanji svet, zlasti nekateri francoski, angleški in ameriški kapitalistični krogi še vedno sanjarijo o nekem nadomestilu za bivšo avstro-ogrsko monarhijo, ki bi se naj ustanovilo v obliki podonavske konfederacije ali trgovsko-carinske zveze itd. To željo naglašava v zadnjem času zlasti Anglija. Dopisnik holandskega dnevnika »De Telegraaf« je govoril o tem vprašanju s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem, ki mu je izjavil med drugim: »Oni, ki za-

govarjajo takšno politiko, se nahajajo v veliki zmoti. Ne poznajo naše zgodovine in ne razumejo psiholoških okoliščin. Pred kratkim me je vprašal nek Amerikanec, ali bi ne bilo dobro če bi se mali narodi Srednje Evrope zedinili na ta način, kakor se je združilo 48 ameriških držav v eno celoto. Odgovoril sem mu, da je ameriška zgodovina stara komaj 200 let, dočim je naša stara najmanj 1400 let. Ako promatirate Prago in značaj tega mesta, uvidite: vsaka hiša, sleherni kamen pomeni kos zgodovine in ne samo zgodovine, temveč tudi kos borbe. Ni mogoče s potezo peresa prisiliti prebivalstva teh držav, da bi živelo v harmonični celoti, kakor si to ponekod predstavljajo. Imeli smo že donavsko zvezo in bi jo lahko zopet vspešili, ako bi posegli po stari avstrijski metodi tiranije in spletkarjenja. S tem pa bi ne dosegli drugega, kakor številne nemire in krize. Obstoja pa še možnost skupnega dela na tem koščku sveta, in sicer na ta način, da se mišljenje in naziranje posameznih narodov spravi na pravi tir in se jih pridobi najprej za mirovno delo in pozneje za ožje politične zveze.

\* Češko novinstvo o usodi Pečuja. Praški »Čas« obžaluje, da se je vsled izpraznitve Baranje preložiло vprašanje demokratizacije Madžarske ad infinitum, zakaj Baranja je bila zadnja trdnjava madžarske svobode, ki je bila po ironiji usode pod zaščito one države, katero hočejo razni ljudje postaviti v isto vrsto z Horthyjevo Madžarsko. Baranjski slučaj daje Jugoslaviji najboljšo satisfakcijo. List upa, da bo Mala antanta vedela zaščiti nesrečno prebivalstvo Baranje, ki stavi vanjo svoj zadnji up. — V »Nar. Politiki« izvaja Stan. Nikolan, da je naše stališče jasno: vztrajati na določbah trianonske mirovne pogodbe, s katerimi je začrtana jugoslov.-madžarska meja. Mi zahtevamo popolno izvršitev te pogodbe, zmanjšanje madžarske oborožene sile, svoboden promet ne le na Donavi, marveč tudi preko Zapadne Ogrske z Jugoslavijo, ravno zaradi tega pa ne moremo najti zadostnih razlogov, da bi pridili nadaljnji okupaciji Pečuja, »dasi-ravno popolnoma umevamo resno skrb baranjskih voditeljev in tudi želje nekaterih jugoslov. krogov.«

\* D'Annunzio in pasji dnevi. Tudi d'Annunzia je nemilo pritisnila letošnja vročina. Glasom resnih poročil »Daily Expressa« so se v njegovi glavi rodili načrti, ki kažejo temperaturo okrog 40o. D'Annunzio baje namerava zopet poseči v spor med Italijo in Jugoslavijo zaradi Reke in Baroša. Po d'Annunziem mnenju bo Bonomiju sledil Nitti. V tem slučaju bi sjeor Gabrielle zbral svoje pristaše, udaril z njimi v Rim in se izklical za diktatorja. Ako bi Bonomi izročil Baroš Jugoslovenom, bi d'Annunzi v arditu luko zasedli. Baje ima viteški pesnik na razpolaganje precej denarja.

\* Jesensko zasedanje bolgarskega parlamenta. 25. avgusta se sestane bolgarski parlament, ako se do tega časa vrne iz inozemstva ministrski predsednik Stamboliskij in fin. minister

Turlakov. Parlament bo razpravljal o § 4. zakona o vojnih krivcih, dalje o predlogu glede razveljavljenja zakona o žitni trgovini. V razpravo pride tudi kredit 300 milijonov levov za nove dobrovoljce, odprava člena 10. in 12. zakona o delavni dolžnosti, ker je konferenca veleposlanikov prepovedala tudi takozvano enoletno delovno dolžnost.

\* Romunija in Rusija. Romunska vlada odločno dementira v inozemstvu razširjeno vest, da bi se v Besarabiji zbirale romunske čete z namenom, da napadejo Rusijo. Romunija ni imela nikdar tega namena in tudi nima sedaj, povoda, da bi izpremenila svoje stališče.

\* Zveza narodov. Nekateri rimski listi prinašajo očitno po zunanjem ministru inspirirano vest, da se bo Zveza narodov razdelila v razne kategorije. Po teh vesteh bi spadala Italija in Japonska v drugo, med tem ko bi Anglija in Francija bili v prvi kategoriji. Italijanska vlada temu načrtu nikakor ni naklonjena in ne bo trpela, da bi se jo na ta način zapostavljalo.

\* Grčija in Mala antanta. Kakor javlja praški list »Lidové Noviny«, se vrše med Pašičem in Take Jonescom eni strani in zastopniki grške vlade na drugi strani pogajanja za vstop Grčije v Mala antanto. Po teh vesteh je Take Jonescu izpremenil svoje poprejšnje mnenje s Konstantinom in je celo pripravljen, stopiti v spor Grčije s Kemalom popolnoma na grško stran. Jugoslavija je že sklenila pogodbo s svojo sosedo Grčijo in bi tedaj šlo zgolj za obnovitev pogodbe iz leta 1913. ter za enak sporazum med Romunijo in Grčijo. Češki list, ki ima navadno dobre informacije iz službenih krogov, pravi, da bi v slučaju vstopa Grčije v Mala antanto nastala nevarnost, da bi prevladali balkanski interesi, ne pa srednjeevropski, zaradi katerih je prav zaprav osnovana Mala antanta. Nadaljnji cilj antantskega sporazuma pa bi bil v tem, da bi se dosegla popolna izolacija Bolgarije na Balkanu.

\* Švicarska vlada in razkralj Karla. Namigovanje češkoslovaških listov, da obstaja v zadevi ekscesarja Karla tačen dogovor med Španijo in Švico, so po informacijah z merodajnega mesta popolnoma izmišljena. Politični departament bo najbrže prihodnje dni obvestil javnost o stanju vprašanja. Ker pogajanja radi preselitve kralja Karla v drugo državo še niso končana, bo treba s tem računati, da bo Švica podala šala za nekaj časa bivanje cesarja v Švici.

## Zanimivosti.

Največja ura v Evropi. Največja ura Evrope se nahaja pred Berlinom med znanimi Siemensovimi tvornicami. To je celo predmestje, ki se lahko ponahča s tem, da ima največjo uro v celi Evropi. Visoko nad stolpi, kupolami in dimniki se sveti daleč naokoli njeno kazalo. V tem predmestju stanuje okoli 30.000 delavcev, ki se vsi ravnaajo samo po tej uri. Ti vsi slušajo na strašno udarec tega pravčatega kolosa, kadar

denarja ni zaigrala nobenega valčka, nobene mazurke in nobene polke, ter je vsled tega izvajala fantom desetice za desetico iz žepov, je neprenehoma bruhala iz sebe hreščečo godbo, privzdigovaje dekletom pete in kličeje na ples.

Luka je hitel k mizi, kjer je bil pustil svojo ljubico; a Rezičke ni bilo nikjer. Iskal jo je po vsej gostilni — zaman! Naenkrat je zapazil, da ga povsod, koder gre, spremljajo zaljubljeni pogledi deklet. Nič več ni pomišljal: skočil je k prvemu najlepšemu dekletu in zaplesal z njim po sobi z naglico, ki bi bila upchala vsakega drugega plesalca; bolj v rokah nosil, kakor vrtel, je svojo plesalko. Plesal je še z vsemi drugimi dekleti, ki so čakala njegovega odrešenja. Navsezadnje se je zasukal še z debelo natakario Olgo; natistem plesu se je dotaknil z ustnicami njenega gola tilnika, kar je imelo za posledico, da je v debeluškem srcu visoko vzplapolal ljubezenski ogenj. Tako se je masčeval Luka nad Rezičko in njenim odhodom.

(Dalje prihiy

IVAN VIDMAR:

## Luka in ženske.

Nihče, kdorkoli je prišel v tisto vas, se ni mogel dovolj nagledati Smukovega Luke; vsakdo je trdil, da tako srčkanega dečka še ni videl nikjer na svetu. Marsikateri mladi zakonski par si je vroče želel kaj podobnega.

Luka se je s posebno ljubeznijo pečal z zajčjerejo. Toliko in tako lepih zajcev, kakor Luka, ni imel nihče drug v vasi. Za kar se je Luka še nadalje zanimal, so bili ptiči; poznal jih je vse po vrsti, od najmanjšega do največjega, za vsakega je vedel, kakšne lastnosti ima; nekatero popoldne in nekateri večer je preležal v gošči ali v gozdu, zadaj za vasjo, nastavljal zanjke in limanice ter poslušal kosovo zvižganje, slayčevo žgolenje, taščično cvrlikanje in še druge glasove pogozdnih pevcev.

O njem so zložili otroci pesem:

Luka Smuk,  
sem klobuk —  
vidiš zajčka,  
vidiš palčka?  
Pokrij zajčka,  
pokrij palčka!

Zajček pleše,  
palček pleše...  
Luka Smuk,  
polni klobuk!

Iz dečka se je razvil zal, krepak mladenci, in tedaj so prevzela pri Luki nekdanj tako odlično mesto zajcev in ptičev dekleta.

Luka je rad jezdil lepe konje, rad je zahajal ob nedeljah popoldne v gostilno v družbo veselih fantov, še najrajši pa se je smukal okrog vaških lepotic. Če je bilo treba, je vzel v roke harmoniko in zaigral tako poskočno, da se je najpustejši staroc vzdramil in se pomešal med plesalce. Brez Luke ni bilo nikjer pravega petja; njegov zvočni tenor je zvenel kakor zvon. In kjer so ukali ponoči na vasi fantje, tam je bil tudi Luka; vriskal je in ukal, da so dekleta radovedna vstajala ter hitela k oknom.

Ljubica Lukovega srca je bila Kračmanova Rezička, dekle, tako veselo in skočno, tako vabljivo in brhko, da se je moral vsakdo obrniti od nje, če ni hotel, da bi se pohujšal nad njeno lepoto. Luka se ni obračal od nje in njena lepota ga je zapeljala; da ga je zapeljala — je bila njegova sreča. Dobil je ljubi-



: 4. septembra se vrši javna training-tekmata reprezentančnih teamov mesta Maribor na igrišču „MAK-a“ pri Križevem dvoru. Začetek ob 15. uri. Vstop prost.



SK „Korotan“. Odborove seje SK „Korotana“ se vršijo od petka 26. avg. v novootvorjeni kavarni „Jadran“. Tajnik.

**Desetletnica SK Ilirija (Ljubljana).**  
S sportnimi prireditvami v dneih 13., 14. in 15. t. m. je proslavil prvi in najstarejši sportni klub Slovenije, SK „Ilirija“ v Ljubljani, desetletnico svojega obstoja. Doseženi rezultati iz sportnega programa slavlja so sledeči: nogomet, Ilirija 1: Ilirija rezerva 6:1 (3:0), Ilirija rezerva: Sparta (Ljubljana) 4:0, Ilirija naraščaj A: Ilirija naraščaj B 4:0; ženski rokomet (Házena) Ilirija: Slavija 11:1, Ilirija: Jadran 8:2; plavalne tekme 100 m prosti stil 1. R. Wessiak 1:32,2, 50 m prosti stil sen. 1. Ravnik F. (Il.) 34,8, 50 m prosti stil jun. 1. Franchetti (Sparta), 100 m prsni stil s. 1. Lukan M. (LSK) 1:29, 100 m hrbtno 1. Ulčar F. (Il.) 1:42,2, 100 m bočno 1. Ravnik F. (Il.) 1:27,5, 50 m pr. stil za dame 1. Erbežnik E. (Jadr.), 300 m prsno za dame 1. Erbežnik E. 5:33,7, stafeta 50 m prsno, 50 m bočno, 50 m hrbtno in 50 m prosto 1. LSK 3:13,8, „Ilirija“ je izstopila tik pred ciljem. Skoki seniorjev 1. Kordelič (Il.) 41 točk, skoki jun. 1. Kresal J. (Jadran) 17 1/2 točk, skoki dam 1. Kokalj B. (LSK) 13 točk. Lahkoatletični meting. Skoro vsa prva mesta so si pridobili atleti Hrvaškega akad. Sportnega kluba iz Zagreba: 100 metrov 1. Matz (Hašk) 11,8 sek., 400 metrov 1. Jojič (Hašk) 58 sekund, 800 metrov 1. Vojir (Hašk) 2:15,2 sek., 1500 metrov 1. Vojir (Hašk) 4:59 sek., stafeta 4 krat 100 m. 1. „Ilirija“ 51,2 sek. Skok v daljavo z zal. 1. Gašpar (H.) 274 cm, skok v višino z zal. 1. Jakupič (H.) 155 cm, skok v viš. z mesta 1. Gašpar (H.) 125 cm, skok s palico 1. Kovatič (H.) 260 cm. Metanje diska 1. Gašpar (H.) 32,36 m, metanje kroglice 1. Gašpar (H.) 10,33 m, metanje kopja 1. Gašpar (H.) 34,60 m. Posebno pozornost je vzbujal član „Haška“ Gašpar, ki je skoro v vseh panogah lahke atletike pokazal izvanredno popolnost.

Plavalna tekma na Bledu se radi smrti Nj. Vel. kralja Petra po prepovedi Sportne zveze ni vršila.

SK Ilirija (Ljubljana) je po najnovejših vesteh izključila več nogometašev t. moštva vsled kršenja discipline v klubu.

## Gospodarstvo.

### Bakar in Senj.

(Jugoslovanska borza piše:) Svoj čas sta bili ti mesti glavne luke na severnem delu Jadrana, preko katerih se je vršil promet v notranjost dežele in tudi izvoz raznih produktov, ki nam jih je dajalo zaledje tja do posavskih krajev. V tem prometu je igral Senj zelo važno vlogo, a na Bakar se je naslanjala še Kraljevica. Za Reko se takorekoč ni niti vedelo; bila je le neznatno ribarsko mesto. Njo so nazivali radi jasnejše označbe, posebno po Dalmaciji — Senjska Reka, — kar se čuje še danes, dasiravno so jo Italijani umetno prekrstili v Fiume. Zalostno je le to, da se je to ime tako hitro udomačilo in da se večji del Hrvatov ponaša (!), ako more reči, da potuje v Fiumo, ali pa da prihaja iz Fiume. Edino Primorci so v tem pogledu ostali dosledni in nazivali Reko le Reko. Ko bi se tega držali tudi vsi Hrvati, bi mi sami ne d. jali Reki italijanskega značaja. Bakar in Senj pa sta kmalu izgubila svojo prvotno važnost v prometnem pogledu in sicer takrat, ko je bila zgrajena železnica Sisak—Zidani most in Zagreb—Karlovac, a predvsem takrat, ko se je zgradila proga Karlovac—Reka. Vse nade, ki so jih imeli Senjčani ob priliki graditve železnice iz Karlovca k morju, misleč da bo izhodna točka Senj in ne Reka, ali da bo zgrajena vsaj tako, da bo spajala tudi Senj in ostala primorska mesta, — so padle v vodo, ker so temu nasprotovali Madžari, naši delegati in zastopniki pa niso uvedli tega, kar bi bilo v interesu teli krajev. Senj je imel le to momentano ugodnost, da so se tam izkrcavale železniške tračnice za to progo; a te tračnice so bile le memento mori živahni senjski trgovini, ki je takrat tako lepo cvetela in se razvijala. Ko je bila železnica dograjena, je zgubil Senj ves pomen in njegova živahna trgovina je na mali izumrla. Njegov pomen se je vedno manjšal in ostalo mu je le še neposredno zaledje. Posebno

prometu vina čez Senj je bil zadan udarec z graditvijo ceste Gračica na Dalmacijo. Še bolj pa je padel njegov pomen z graditvijo železnice do Gospiča. Posebno osebni in robni promet, ki je bil dosedaj namenjen v Senj in Karlobag, je zavzel popolnoma drugo smer preko Ogulina, Vrhovine in Lesca. Ko pa bo zgrajena cela proga, bo Senj naravnost propadel, kot sedaj Karlovac, ki mu je odrezen Gospič z okolico. Drugače je z Bakrom. On je vsled novega stanja v naši državi in vsled razmer, ki so zavladale na Reki, postal kar čez noč važna izvozna luka in trgovska postojanka. Važnost Bakra pa zavisi od vprašanja glede baroške luke in s tem v zvezi o izhodu k morju obstoječe proge Karlovac—Reka. Zeleti je le, da tudi Baroš ne doživi tega razočaranja, kakor ga je Senj.

### Gospodarski položaj na Madžarskem.

Narava sama je namenila Madžarsko za agrarno državo. Njeno ozemlje je eno samo polje, njeni prebivalci so poljedelci in ves njen ostro izražen značaj ji natančno določa pot bodočega razvoja. Baš pri madžarskem kmetu se najrazločnejše kaže kmetu lastno ozko obsorje, istotako do gotove mere kmetički egoizem, združen s hrepenenjem po mirnem življenju, z veseljem do dela, z brezmejno trpežnostjo in varčnostjo. Velika madžarska ravnina je najrodovitnejša dežela v Evropi, po čemur bi človek sklepal, da je Madžarski določeno bogastvo in dobrobit. Toda Bog že skrbi za to, da drevo ne zraste v nebo. Madžarska sicer razpolaga s silno rodovito zemljo, s širnimi poljanami zlate pšenice, — Madžar sam celo pravi, da ima vsega dobrega preveč — zato pa kaže madžarsko podnebje sorazmerno neizmerni, kot miza gladki ravnini, vso karakteristiko tipične stepne klime izredno mrzlo zimo zamenja prevroč poletje. Skozi tri mesece je letos poldajska vročina potiskala termometer na 50 stopinj Celzija. Če vzamemo v obzir — 14 stopinj C lanske jeseni, dobimo napetost od 64 stopinj, kakor v deželah najslabše klime, napetost, ki je tudi v južni Sibiriji in Kanadi velika redkost.

Rodovitnost zemlje je torej za enkrat še popolnoma odvisna od vremenskih sprememb. Letos so bile klimatične razmere zelo ugodne za žito, ravno tako neugodne pa za druge poljske rastline. Po uradnem poročilu se je letos pridelalo na Madžarskem 12.160.000 q pšenice, 5.100.000 q koruze, 4.511.000 q ječmena in 2.743.000 q ovs. Potemtakem bi Madžarska lahko krog 4—6 milijonov meterskih stotov žita izvozila, kar bi njeni precej šibki valuti zelo pomagalo. Toda izvoz je trčil na mnogotere težkoče. Madžarski kmetje niso navdušeni za izvoz, in ker imajo kmetje v parlamentu večino, si nobena vlada ne upa povzdigniti izvoza žita.

Ministri in poslanci se s vso silo protivijo izvozu žita, češ, da so se drugi poljski pridelki slabo obnesli in da bo Madžarska prihodnjo pomlad odvisna samo od moke, ker bo tudi kmet rabil več kruha kot navadno. Ta argumentacija pa ni popolnoma resnična. Če tudi bo pridelok krompirja — kakor se pričakuje, — bolj slab kakor obilni, ga bo kljub temu za lastno potrebo dovolj. Komitat Szaboless sam pridelal toliko krompirja, da lahko žujim oskrbi — če tudi ne ravno v izobilju, — vso Madžarsko. In ravno v tem komitatu je krompir v letošnjem sicer neugodnem poletju prav dobro uspel. Jako slaba pa bo letošnja žetev koruze, kar bo vsakakor škodovalo madžarski svinjertji. V januarju letos je stal kg svinjske masti 200 K, sedaj stane 140 K, med tem ko je stala mast meseca junija samo 80 K kg. Brezdomno bo stala v jeseni zopet 200 K. Iz tega sledi, da kmetje store najboljše, če svoj prebitek koruze in pšenice porabijo za pitanje svinj. Vsled pomanjkanja krmil se bo tudi mleko neizmerno podražilo; zato mislijo kmetje bolj na svoje krave, kakor pa na izvoz žita. Na nasilno zbiranje žitnega prebitka, pa vlada ne more niti misliti, ker so vse rekvizicije kmetom tako zelo zasovražene, da bi bil vsak tak poizkus naravnost vratolomen. Sedanja vlada pa na kaj takega tudi ne misli; pri vsej svoji oslali drakonistični strogoosti in zakonodajstvu pravilno spoznala moč kmetičke stranke, ter je kmetom v vsakem

oziru prizanašala in jili celo ščitila, — seveda na škodo drugih manjšinskih družabnih skupin.

Z dobro žetvijo pod streho bo madžarski kmet brez dvoma bodočo zimo lahko in z mirnim srcem preživel. Letošnja žetev pa je tudi izredno dobra ter prekaša povprečne žetve za 50 odstotkov, kar se k večjemu vsakih deset let enkrat pripeti. Lahko je mogoče, da bo prihodnjo leto prav slaba žetev, kajti rodovitnost zemlje sama še ni nikakor dovoljno jamstvo za drugo leto. Če tudi je zemlja še tako rodovita, vendar je odvisna od vremena. In vreme se ne da nikjer kupiti.

g „Drava“ lesna industrijska d. d. v Mariboru je zvišala delniško glavnicu od 2 na 10 milijonov kron.

### Mala oznanila.

Mladega urnega risarja isče Elektrarna Fala, Maribor, Aleksandrova 14-II. 1227 3—1

Sobo, elegantno opremljeno, s posebnim vzhodom, ce mogoče s kopalno sobo, isče samski inženir-Geli. Prij. ponudbe na trdko K. & R. Jezek, Maribor, Aleksandrova cesta 51. 1228 3—1

Dve posestvi v Studencih pri Mariboru sta na prodaj. Pojasnila daje Josip Krehi, mešar, Studenci, Aleksandrova cesta št. 17. 1226

6 žimnatih sedežev s podlogami in pisca volje pasme na prodaj. Ob železnici št. 22. 1233

Levo posestvo z ujnami ter popolno hišno opremo, ležeče blizu tovarn, se ceno prod. Trzno št. 43, Maribor. 1222

Jetika! Specijalist za pljučne bolezni dr. Pečnik ordinira v torek in petek od 11. do 12. in od 14. do 16. ure v Mariboru, Razlagova ulica št. 21. Vse druge dni št. Jurij ob juž. žel. 1046

## Ponudite

vse neuporabne zlate predmete kakor

verižice, obeske, prstane, zapestnice, uhane itd.

kateri predmeti vam leže doma in jih ne nosite trdkki

## R. Bizjak

trgovina ur, zlatnine in srebrnine 4—2

Maribor, Gosposka ul. 16.

## Trgov. hiša

na Aleksandrovi cesti, dvonadstropna z modernimi trgovskimi lokali in pritliklinami takoj na prodaj. Knpcec lahko eden trgovski lokal s stanovanjem takoj prevzame. Naslov v upravi. 1232 3—1

## Nahrbtniki

za planine v raznih velikostih iz jadravine oziroma gumiranega platna. gurte za rolo, trakovi za žaluzije, mreže za konje, žoge za nogomet, gonilni jermeni itd. pri

lv. Kravos, Maribor

Aleksandrova c. 13.

1065 5—5

g Državni budžet. V fin. ministstvu se pretresa projekt ministrstva ver. Stem bo končana diskuzija celega državnega budžeta, ki bo na to predložen finančnemu odboru v odobrenje.

g Zasedanje donavske komisije. V Bratistavi se vrši zasedanje mednarodne podonavske komisije, katere predsednik je Borsetti. Borsetti je eden najboljših strokovnjakov Italije na polju tehnike in izrabe vode ter je bil svojčas minister za promet v Italiji.

g Nemčija kupuje sladkor na Kubi. Nemški interesi se pogajajo za nakup sladkorja na Kubi v skupni vrednosti za 60 milijonov dolarjev in sicer angleški funt po 3 cts.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.  
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

## Primarij dr. H. Robič

ordinira zopet za kožne in spolne bolezni popoldan od 14.—16. ure

Maribor, Prešernova ulica 2-II.

Telefon št. 64.

1220

# „MERA KL“

d. z o. z.

Ljubljana-Maribor-Novisad

1231

Podpirajte slovenske trdkke!

## OTVORITEV.

Uljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem otvoril

## krojaško obrt

v Mariboru, Koroška cesta šte. 1

(poleg cerkve sv. Alojzija, vhod trgovina R. Niefergal)

Potrudil se bom, da kar najboljše, ustreči vsakemu cenj. naročniku. — Za obilen obisk se najtopleje priporočam ter bilježim

z odličnim spoštovanjem

1217 2-2

Ivan Safran, kroj, mojster

Barve in laki! Barve in laki!

# „MERA KL“

Medić, Rakovec & Zank!, d. z o. z., Ljubljana

otvori 27. avgusta

podružnico MARIBOR

Gosposka ul.—Šolska ul.